

Scientology

dens kosmologi, antropologi,
etikksystem
og metodelære

Régis Dericquebourg
Professor i religionssosiologi

Université de Lille III
Lille i Frankrike

22. september 1995

Scientology

dens kosmologi, antropologi,
etikksystem
og metodelære

SCIENTOLOGY
DENS KOSMOLOGI, ANTROPOLOGI,
ETIKKSYSTEM OG METODELÆRE

Innhold

I. Er Scientology en religion?	1
I.I. Hva mener vi med religion?	1
I.II. Innholdet i Scientology	2
Kosmologien: det overnaturlige i Scientology	2
Dynamikkene og etikk	3
Antropologien i Scientology	4
A. Auditering	5
B. Religiøs trening	6
C. Seremonier	7
D. Organisasjon	7
E. Prestelig veiledning	7
II. Hvem er scientologene?	7
III. Hvordan validerer scientologer trosbekjennelsene sine?	8
III.I. Pragmatisk legitimitet	10
III.II. Sannsynlighet i tro	10
III.III. Relativ sannhet	11
III.IV. Relevans	11
III.V. Meningen med livet	11
III.VI. Henvisninger til vitenskap	12
III.VII. Viktigheten av scientologisk teknologi	12
III.VIII. Henvisning til en religiøs tradisjon	13
IV. Konklusjoner	13
Om forfatteren	16

Scientology

dens kosmologi, antropologi, etikksystem og metodelære

Formålet med denne konsultasjonen er å foreta en vurdering av Scientology fra et sosiologisk synspunkt.

Spørsmålet er: Er Scientology en religion, og hvis så, hva slags type religion? Vi skal prøve å komme med elementer av svar i denne rapporten.

Vi skal også beskrive noen aspekter av Scientology slik den fremstår for oss i dag. Fremstillingen vår er verken polemisk eller apologetisk.

1. Er Scientology en religion?

1.1. Hva mener vi med religion?

Denne konsultasjonen kan ikke danne basis for en grunnleggende drøfting av definisjonen på religion. Vi kan likevel ha et praktisk synspunkt og bli enige om et minimum antall kjennetegn som kan finnes i de fleste religioner. Vi er klar over at dette synet midlertidig ser bort fra diskusjonen om definisjonen på religion som nye former for religion fremtvinger. Vi kan være enig med Bryan Wilson i at en religion innbefatter:

- En kosmologi der universet antar en mening med hensyn til én eller flere overnaturlige krefter. Forestillingen om Mennesket overskrider grensene for dets jordiske eksistens. Det finnes et før og et etter. Menneskets endelige natur aksepteres ikke.
- En moralkodeks som skriver seg fra denne kosmologien. Den kommer med påbud og anvisninger i samsvar med den antydde meningen med universet.
- Verktøy som setter mennesker i kontakt med det overnaturlige prinsipp: bønn, religiøse seremonier, meditasjonsteknikker.

- Et samfunn av tilhengere, uansett hvor lite det er, som er i stand til å opprettholde og videreføre anskuelsene og forvalte fordelene som frelsen gir.

Kombinasjonen av disse elementene gjør det mulig å skille religioner:

- (1) fra deistiske filosofier, som gir en kosmologi og en mening med tilværelsen, men som ikke tar sikte på å forene mennesker med overnaturlige krefter;
- (2) fra individuell magi, beregnet på å oppnå empiriske resultater gjennom bruk av empiriske teknikker;
- (3) fra deistiske organisasjoner som for eksempel *frimurerne*, som erkjenner eksistensen av Universets store arkitekt, men hvis seremonier ikke er rettet mot å sette Mennesket i forbindelse med Ham.

I.II. Innholdet i Scientology

Scientology inneholder en kosmologi, en antropologi, etikk, religiøse seremonier, en auditeringsmetode, en metode for å rense kroppen, treningsmetoder, en teori om kommunikasjon.

Kosmologien: det overnaturlige i Scientology

Grunnleggeren, L. Ron Hubbard (1911–86), fornyer tesen om urånder. Han hevder at før universets fødsel eksisterte det ånder, som han kaller *thetaner*. De var ikke-materielle, masseløse vesener uten verdslige grenser, som ikke opptok noe rom og var allvitende, allmektige, uforgjengelige, udødelige og i stand til å skape hva som helst. Disse uhåndgripelige vesenene skapte universet sammen med Det høyeste vesen. Ved å gjøre det ble de fanget i sin egen felle og ble sittende fast i skapelsen sin – og spesielt i Mennesket – det vil si i materie, energi, rom (eng. space) og tid (MEST, det fysiske universet), og glemte til og med at de var skaperne. På den måten mistet de sin makt og allvitenhet og ble sårbare mennesker. Siden den gang har de kommet tilbake, i liv etter liv, og bebodd forskjellige kropp. I dag har thetaner glemt sin sanne åndelige identitet og tror de er menneskekropper. Derfor har mennesket en åndelig opprinnelse: Til sammen er det en kropp, et sinn og en thetan.

Dette er en gnostisk versjon av det fullkomne menneskets fall til ufullkommenhet og en forflytning av det greske drama, hvor gudene griper forstyrrende inn i menneskelige anliggender og blir fanget.

En frigjøring må sette en stopper for rekken av livstider. Scientology ønsker å bringe mennesket nær tilstanden opprinnelig thetan.

Dynamikkene og etikk

Scientology beskjeftiger seg med universets drivende kraft og meningen med tilværelsen.

Universet er motivert av en dynamisk trang som er en kraft i overlevelsens tjeneste, selve eksistensens prinsipp. Den varierer blant individer og raser. Den avhenger av fysiologi, omgivelser og erfaring. Den påvirker Menneskets standhaftighet i retning liv og intelligensens aktivitet, ansett som et individs, en gruppes eller en rases evne til å løse problemer forbundet med overlevelse.

Et individs moral bedømmes med hensyn til handlingene det gjennomfører for overlevelse. I et slikt perspektiv er godhet det som er konstruktivt, ondskap det som strider mot overlevelse. Man kan se at Scientology-etikk ikke er et sett med anbefalinger (Bergsons idé om den lukkede moral). Den er resultatet av en forståelse og internalisering av meningen med livet, som fungerer som et personlig kompass. Det ville være et åpent moralsystem.

I Scientology, som i spiritualistiske grupper, finnes det ingen «synd». Det finnes feilgrep, som er destruktive handlinger mot Mennesket, familien, samfunnet, Gud. En del av etikken er å oppdage og reparere feil.

Den dynamiske tilskyndelsen blir mer kompleks etter hvert som organismen blir mer kompleks. I et «normalt» (uaberrert) menneske deles den opp i åtte områder, som korresponderer med formålene:

- (1) Selvets dynamikk består i en dynamisk trang til å overleve som et individ, skaffe seg glede og unngå smerte. Den dreier seg om mat, klær, husly, personlige ambisjoner og individets generelle formål.
- (2) Sexdynamikken styrer forplantningen.
- (3) Gruppedynamikken styrer det sosiale livet. Den stimulerer atferd beregnet på å opprettholde overlevelsen til den gruppen personen tilhører.
- (4) Menneskehetsdynamikken omfatter artens overlevelse.

- (5) Livsdynamikken driver personen til å arbeide for livet i seg selv – det vil si alle levende ting, både planter og dyr.
- (6) Det fysiske universets dynamikk er den individuelle tilskyndelsen til å øke overlevelsen til materie, energi, rom og tid.
- (7) Tankedynamikken er den individuelle trangen til å overleve som tanke og åndelige vesener.
- (8) Den universelle tankes dynamikk er trangen til å overleve for skaperen eller Det høyeste vesen.

De første fire dynamikkene er knyttet til Dianetics. De andre, som ble lagt til tidlig i 1950-årene, er av metafysisk natur og behandles i Scientology (jf. forskjellen nedenfor).

Tilhengeren inviteres til å rette seg etter alle dynamikkene. Sjekkliste om selv-utforskning setter ham i stand til å vurdere sin tilstand på hver av dem. Med hjelp fra en prest ser han etter måter å bøte på mangelfulle tilstander på.

Antropologien i Scientology

L. Ron Hubbards lære inkluderer en forestilling om individet der kroppen og sinnet er nært forbundet.

Basert på sine undersøkelser av sinnet og menneskenaturen, skrev L. Ron Hubbard i 1950 *Dianetikk: Den moderne vitenskap om mental sunnhet*, som umiddelbart ble en bestselger og resulterte i opprettelsen av Dianetics-organisasjoner. På den tiden var Dianetics utelukket rettet mot sinnet, som en metode til å avlaste eller frigjøre en person fra mentale traumer. Hubbard fortsatte imidlertid med undersøkelsene sine, og beveget seg tidlig i 1950-årene inn på det åndelige området med oppdagelsen av at Mennesket er en udødelig ånd som har levd utallige liv og overskrider den fysiske dimensjonen. Den første Scientologykirken ble grunnlagt i 1954.

I Scientology kan sinnet sammenlignes med en datamaskin med to hovedavdelinger: det analytiske sinnet og det reaktive sinnet.

Den første ville representere intelligens, en ufeilbarlig sans som antas å være personens bevissthetssenter («jeget» eller den grunnleggende personligheten). Denne analysatoren er

analog med en datamaskin som arbeider med persepsjoner (stimuli fra den ytre verden), fantasi og minner som finnes i standard hukommelsesbanken. Denne hukommelsesbanken mottar fra fødsel til død, våken eller i søvne, informasjon som overføres gjennom de forskjellige sansene, som den lagrer i sin helhet, i kronologisk rekkefølge, i forskjellige arkiver (auditivt, visuelt, taktilt osv.) som den har til disposisjon for det analytiske sinnet. Dette sinnet tenker alltid. Det tar kontinuerlig imot kopier av lagrede faksimiler, evaluerer dem og sammenligner dem for å gi de rette svarene på problemene personen står overfor. For å utføre rutineoppgaver, slik som å gå, skrive på maskin osv., uten å ha ubrukelig informasjon, setter det opp bruksklare kretser som styrer tilegnede funksjoner. I prinsippet er det analytiske sinnet en slags rasjonell, ufeilbarlig datamaskin som ikke skaper psykiske eller psykosomatiske forstyrrelser.

Aberrert atferd skyldes det reaktive sinnet, som er et depot av engrammer. Det sistnevnte er ikke nøyaktig minner. Det er komplette innspillinger i alle detaljer av alle persepsjoner som personen har mottatt under et øyeblikk med smerte og total eller delvis bevisstløshet, slik som besvimelse eller anestesi.

A. Auditering

Scientologys primære religiøse praksis er kjent som *auditering*. For scientologer er auditering en metodisk åndelig vei. Hva er den?

Auditering gjør det mulig for en person å gjenvinne alle hendelser i dette livet så vel som i tidligere liv – på tidssporet. De viktigste hendelsene man finner, er traumatiserende hendelser der en energimengde er blitt isolert, som minsker evne ved å blokkere for handling og rasjonell tenkning. Det å gjenkalle og kjøre disse hendelsene frigjør, gjennom avreagering, energien knyttet til hendelsene, som dermed gjøres tilgjengelig. Dette gir en følelse av velvære. Dessuten anses tidligere hendelser for å være kilder til fysiske eller psykiske sykdommer. Når den auditerte personen gjenkjenner dem og arbeider med dem, antas det at de slettes. For eksempel kan en person som føler smerte, under auditering oppdage at han i et tidligere liv har blitt kvalt. Ved å kjøre den traumatiske hendelsen frigjør han smerten som ledsager den tidligere hendelsen. Dette minner en om konstruksjonen av en personlig myte i den sjamanistiske kuren, slik den diskuteres av Levi-Strauss i hans bok *Anthropologie structurale*.

I hubbardsk terminologi bruker Scientology-auditering det analytiske sinnets evner til å tømme det reaktive sinnet for dets skadelige engrammer, som hemmer evnen til å gjenvinne den inkarnerte thetanens kraft.

Auditering oppnår to ting: (1) ved at fortiden utforskes, ser den innviede raskt at han er en allmektig, inkarnert ånd begrenset av sin menneskelige tilstand; (2) slettingen av engrammer fører til tilstanden «Clear».

Eliminering av engrammer bidrar til å regenerere vesenet. Det vises ved at livskraften øker, med større evne til å overleve, med en følelse av kraft og med bedre evner som kan måles på en toneskala.

For scientologer er auditering en form for prestelig veiledning. Bryan Wilson deler disse synspunktene (i «Scientology», 1994) ved å mene at Scientology manifesterer systematiseringen av forholdene til åndelighet, en orientering man finner i «metodisme». For oss er det en form for rasjonalisering av religiøst liv.

For scientologer er auditering først og fremst et åndelig eventyr som gir en tilgang til den åndelige, udødelige delen av Mennesket, som i orientalske religioner.

Det er gjennom auditering at thetanen blir sikker på sin udødelighet og blir i stand til å vokse åndelig. Gjennom auditering vinner Mennesket en større forståelse av sin åndelighet og sitt forhold til Det høyeste vesen. Auditering gjør det også mulig for Mennesket å bli mer forstandig og dyktig på alle de åtte dynamikkene.

Enkelte som baktaler religionen, har sammenlignet Scientology med en form for psykoterapi. Metodene og ritualene er imidlertid ikke de samme, og de har totalt ulike mål: Psykoterapi beskjeftiger seg med sinnet; Scientologys mål er derimot åndens frelse. 1) Den auditerte personen oppnår en forståelse av Menneskets dualitet og forstår, gjennom oppdagelsen av tidligere liv, ett enkelt prinsipp uforanderlighet gjennom alle liv; 2) Scientology beskjeftiger seg også med thetanen. Ved at thetanen avlastes for de mentale og kroppslige massene, vinner han tilbake sin opprinnelige kraft – det individuelle som thetanen representerer, vil bli «frigjort levende» (*jivanmukta*).

B. Religiøs trening

Den andre sentrale religiøse praksisen i Scientology kalles *trening*, og er et intensivt studium av Scientology-skrifter, både for å få åndelig opplysning og som trening til å bli prest i Scientology.

Scientologer mener at de må bruke egenskapen åndelig bevissthet i alle livets forhold. De finner denne veien gjennom sitt studium av Scientology-skrifter. Dette ligner studiet for å

oppnå opplysning som vi finner i andre religioner, slik som studiet av Talmud i jødedommen, studiet av Buddhas lære og studiet av esoteriske skrifter. Dessuten går auditering og trening hånd i hånd i henhold til disse skriftene. Man må på samme tid øke sine evner, sitt ansvar og sin kunnskap. Man oppdager at man kan handle med kraften til den inkarnerte thetanen, og at man kan kommunisere med andre åndelige vesener. I trening kan scientologer for eksempel også lære seg hvordan de skal «auditere», for å oppdage åndeliggjøringsprosessen i andre og for å utøve sitt ansvar som troende.

C. Seremonier

Scientologykirken overholder et antall religiøse seremonier som tradisjonelt er å finne i etablerte religioner: navneseremonier, søndagsandakter, vielser og begravelser.

D. Organisasjon

Scientologykirken har den komplekse organisasjonen som er typisk for den moderne sivilisasjonen, basert på et stort antall organisasjoner. Hver religion låner sin organisasjonsform fra den perioden den oppstår i. Mer nylig lånte Jehovas vitner organisatoriske metoder fra den industrielle tidsalder, mens Scientology har tatt i bruk den postindustrielle tidsalderens organisasjonstype.

Formålet med organisasjonen er å administrere og reprodusere fordelene ved frelse. Den tjener internasjonal ekspansjon.

E. Prestelig veiledning

Scientology har en samling av ordinerte prester som feirer seremonier og praktiserer auditering.

II. *Hvem er scientologene?*

I sine studier av Scientologykirken har Roy Wallis og Roland Chagnon prøvd å skissere hovedtrekkene i en tilhengerprofil. På et stort antall punkter stemmer resultatene deres overens.

I Frankrike har vi prøvd å samle data av samme slag fra 285 tilfeldig valgte tilhengere. Profilen som trer frem, viser at to tredjedeler er menn, og at de fleste er mellom 26 og 41 år gamle. De fleste er gift og har ett eller to barn.

Vanligvis ble scientologene født og bodde i et urbant område til de var 18 år gamle. De er godt integrert i samfunnet; det yrkesmessige nivået deres er høyt (meglervirksomheter, overordnede ledere, forretningsfolk, håndverkere, butikkeiere). 42 prosent har fortsatt gjennom videregående skole og spesialisert seg innen tekniske felt, kunst, handel eller litteratur.

Franske scientologer har hovedsakelig katolsk bakgrunn, men hadde falt fra, 16 prosent sier de var ateister. Av dem som gikk med på å snakke om sin nåværende holdning til sin opprinnelige religion, sa litt mer enn halvparten at de fremdeles tilhører den, og flere ønsket å si at de forstår den bedre og at de lever mer åndelig opp til den. Det er verdt å merke seg at Scientology-praksisen ikke nødvendigvis fører til avvisning av den opprinnelige religionen, selv om Scientology rent praktisk er en komplett religion og scientologer vanligvis holder på sin tilknytning til den tidligere religionen utelukkende av sosiale og familiære grunner.

III. Hvordan validerer scientologer trosbekjennelsene sine?

Scientology-skrifter gir noen argumenter for å validere (legitimere) Scientologys religiøse lære av L. Ron Hubbard, som kalles en «anvendt religiøs filosofi». En lesning av argumentasjonen viser at det eksisterer en samordning mellom Scientology og samtidens vesterlandske samfunns idealer og praksiser.

Scientology-læren – som ikke forstås som en åpenbart morallov, men heller som resultatet av den rette bruken av menneskelig fornuft – tar til seg det liberale samfunnets idealer og verdier: individuell suksess, en moral om konkurranse mellom enkeltmennesker for å unngå hensynsløs atferd, fremveksten av økonomisk makt og vitenskap og teknologi som gir forbedringer i personlig velvære, tro på sivilisasjonens kontinuerlige fremskritt, på Mennesket og dets potensial, på muligheten for harmoni mellom personlige siktemål og siktemålene til sivilisasjonen som helhet. Tro på disse idealene rettferdiggjøres av Menneskets natur: Mennesket er godt og streber følgelig etter det som er godt, det vil si optimal overlevelse. Hvis det ikke klarer å bli mektigere eller å praktisere en moral som oppmuntret til fremskritt i sivilisasjonen, er dette fordi det lider av aberrasjoner som kan helbredes ved hjelp av visse teknikker.

For å sammenfatte: Mennesket kan vende tilbake til uråndenes allvitenhet og allmakt og frembringe en menneskerase lik den ved verdens begynnelse. Dette er en slags regressiv utopi som åndeliggjør fremskritt ved å gjøre det til en pilegrimsferd mot en verden av perfekte mennesker som eksisterte på et stadium i fortiden. Scientology-læren appellerer til Menneskets ansvar og tilbyr det et valg mellom et stadig mer barbarisk samfunn hvis de ikke forandrer

seg, og et mektig samfunn uten krig eller vold hvis de samtykker i å behandle aberrasjonene sine. Vi kan se at L. Ron Hubbard legger frem en etos om personlig ansvar, en vei til lykke, effektivitet, velstand og personlig utvikling som ikke er langt fra den opplysningens filosofi som dominerer våre høyt utviklede samfunn.

Derfor kan vi se hvordan Scientologys lære samsvarer med den empiriske virkeligheten hva innholdet i vestlige kapitalistiske samfunn angår. Den samsvarer også i sine metoder for ervervelse og struktur. Metoden for religiøs trening er i tråd med læringsmetodene som brukes i de fleste utdanningssystemer: leksjoner, kurs, praktiske øvelser. Scientologys dogmatiske overbygning ligner kunnskapen tilhengerne allerede har ervervet seg: Medlemmene tror den er rasjonell (den presenteres som et vitenskapelig bevis med begreper, hypoteser og aksiomer) og vitenskapelig. (Det finnes en samling av tykke bøker som dokumenterer L. Ron Hubbards oppdagelser sammen med hans ulike eksperimenter, feilgrep, problemer og resultater.) Systemet tillater også hver person å tilegne seg teknikker de umiddelbart kan sette ut i praksis etter en klar prosedyre, med forutsigbare resultater. Denne typen trening ligner ytre sett på den opplæringen scientologer fikk i sitt tidligere skole- eller universitetssystem.

Mange scientologer er ledere, direktører i et selskap, fagarbeidere, idrettsfolk eller jobber i underholdningsbransjen. De har vanligvis minst nådd nivået A (avansert) i sin generelle utdanning, ofte høyere. Scientologys kjennetegn, som vi nettopp har beskrevet, tillater medlemmene å føle seg hjemme på grunn av utdanningen de allerede har fått. Vi kan legge til at Scientology også snakker om de grunnene til frykt som er vanlige i dagens samfunn – vold, kriger, atomtrussel, forurensning osv.

På den annen side identifiseres livskraften som kreves for å oppnå disse målene, med Gud, noe som gir bevegelsen åndelig legitimitet. Under søndagsandakten kunngjør presten at «oppstigningen mot Overlevelse er i seg selv en oppstigning mot Gud». Vi kan her finne en virkningsfull visjon om det guddommelige som er felles for mange ulike metafysiske bevegelser.

For det andre kommer Scientologys gyldighet, for scientologer, fra det at teknologien dens er anvendbar. Scientology hevder at mennesket som anvender etikk-teknologien og bruker Scientology, uvegerlig vil få et bedre liv, større velvære og bedre helse, som er tegn på suksess. Et tilfelle med fravær av positive resultater diskrediterer ikke teknologien. Snarere innbyr en eventuell tilsynelatende fiasko brukeren til å granske sin egen vegring, sine problemer med forhold innen samfunnet eller sin feilaktige bruk av teknologien. I hvert tilfelle innbys han til å holde ut, fordi scientologer tror det alltid finnes en teknisk løsning på ethvert problem.

Scientology virker hvis den følges nøyaktig. Standard teknologi kan konsulteres i Scientology-tekster. Anvendelsen av teknologien er strengt standardisert; man trenger bare å følge instruksjonene trinn for trinn for å oppnå det ønskede resultatet, lært gjennom trening i religionen. Visshet om gyldigheten kommer som resultat av å ha opplevd teknikkene.

Suksess beviser teknologiens legitimitet og følgelig også den anvendte religiøse filosofien og de åndelige forestillingene som følger med den.

Vi ønsket å vite om legitimeringen av Scientology slik den er beskrevet i den offisielle litteraturen, var den samme som den medlemmene brukte. Av denne grunn intervjuet vi 15 scientologer. Vi spurte dem hvorfor de mente Scientology var sann. Medlemmene som ble intervjuet, hadde vært med i bevegelsen i mellom fem og 20 år. De var alle høyt utdannet. Argumentene deres kan deles inn i flere kategorier.

III.I. *Pragmatisk legitimitet*

Scientologene som ble spurt, mente at livssynene deres var gyldige fordi de førte med seg håndgripelige forbedringer i livene deres, som noen ganger forandret situasjonen deres totalt. De hevder at helsen deres har blitt bedre, at familielivet deres er mer harmonisk. De fortsatte i bevegelsen fordi de så klare resultater helt fra starten av. For medlemmene er Scientology en *nyttig* religion.

III.II. *Sannsynlighet i tro*

Personlig verifisering av Scientology-prinsippenes gyldighet etterlater et «ikke-verifisert» område. Mange scientologer innrømme at de ikke personlig har verifisert alle L. Ron Hubbards doktriner for seg selv, og at det fortsetter å være noen soner med hypotetisk tro.

Troen på Gud er mye diskutert. For noen hersker det ingen tvil om et Høyeste vesens eksistens. De snakker om en indre overbevisning, bevis på Guds eksistens, som fikk dem til å bilegge sine uoverensstemmelser med sin barndoms «katolikkens Gud». Andre har vært preget av kontakt med sine tidligere liv under auditering, som ledet dem til ideen om et uendelig vesen. For eksempel: «Til å begynne med var jeg ikke klar over den, men etter hvert som auditeringen fortsatte, innså jeg at det virkelig fantes en åttende dynamikk som er uendelig og som eksisterer; først visste jeg ikke om den, men nå vet jeg at den eksisterer.» Imidlertid trenger Gud (i deres vokabular – den åttende dynamikken) for de fleste av dem å bli verifisert på samme måte som andre overbevisninger. Samtidig betrakter de Gud som en sannsynlig hypotese: For det første, hvis de har kontrollert en del av L. Ron Hubbards lære, er det ingen

grunn til at ikke resten skal være sann. For eksempel: «Jeg vet at det finnes en skaper av alle ting, av universet ... jeg tror det finnes et Høyeste vesen, det er bare et spørsmål om tid. Eksisterer han fremdeles? På det stadiet jeg nå har nådd til, har jeg ingen midler til å vite det. Det er delvis tro og delvis å vite, for når du, for deg selv, har verifisert 70 prosent av et emne, tror du at resten sannsynligvis er sant.» – scientolog i 20 år, alder 47. Andre igjen tror at hvis scientologer på høyere nivåer har funnet Gud, da må han eksistere.

Samtidig innrømmer de at de er på en søken som for dem kanskje ikke ender i den samme oppdagelsen. For mange scientologer fortsetter «den åttende dynamikken» å være en verden som må bli utforsket personlig for at man fullt ut skal kunne tro på den. For tiden venter de. Gud er sannsynligvis der. Dette kan kalles tro på sannsynlighet.

III.III. *Relativ sannhet*

Der personlig utforskning dominerer, er sannheten alltid relativ til stadiet scientologen har nådd på sin åndelige utviklingsvei. To sannheter nevnt av en av de spurte, illustrerer denne relativiteten: den som er hinsides tid og ord og sannheten om «her og nå».

III.IV. *Relevans*

Scientologer erklærer at troen deres er relevant i forhold til virkeligheten. Én snakket om å være i pakt med virkeligheten, mens han på samme tid innrømte at han selv skapte den, og at den hadde blitt naturlig for ham. For eksempel: En av dem oppfattet Scientology-etikk som adekvat for forståelser med andre og for å ha med dem å gjøre. En annen troende sa at hun hadde funnet en tilfredsstillende metode for sosial reform. Før hennes engasjement i Scientology hadde hun vært en militant sosialist. Hun følte at hun i Scientology-teknologien hadde funnet verkøytene hun trengte til «grundig å reformere samfunnet».

III.V. *Meningen med livet*

Medlemmer hevder å ha funnet en mening med livene sine. En av dem beskrev seg selv som en sjømann som drev rundt på havet under en overskyet himmel uten kompass og uten landemerker til å lede ham, da han fant et kart og alt navigasjonsutstyret han trengte. Scientologer mener at de har funnet meningen med livet og veien å fortsette fremover på. En av dem, som gav opp medisinstudiet, innrømmer at han ikke kunne se poenget i alt strevet sitt fordi den komfortable middelklassetilværelsen han var på vei mot, syntes å være uforenlig med det han følte var meningen med livet, en mening han sa han hadde funnet i Scientology.

III.VI. *Henvisninger til vitenskap*

I intervjuene våre fant vi ingen henvisninger til alminnelig anerkjente vitenskaper som bevis for scientologenes lære eller teknologi. Dette står i direkte motsetning til:

- a. Ekspertkunnskapen som ledelsen krever, og som er nevnt over.
- b. L. Ron Hubbards erklæring om at «jeg er nødt til å se i øynene det faktum at vi har kommet til punktet der vitenskap og religion møtes, og fra nå av bør vi slutte å late som at vi utelukkende har materielle mål. Vi kan ikke behandle menneskesjelen hvis vi lukker våre øyne for dette faktum.»

Vi kan formulere hypotesen at:

- a. Kompatibilitet med de alminnelig anerkjente vitenskapene er en offisiell doktrine som anses å være et akseptert faktum, og som scientologer ikke føler behov for å rettferdiggjøre. Eller
- b. Legitimeringen av denne anskuelsen er et spørsmål om personlig erfaring snarere enn tilknytning til en offisiell posisjon.
- c. Den scientologiske teknologien erstatter vitenskap.

Vi bør også merke oss at Scientologykirken har forandret seg fra dens formative år. Den beskriver seg selv som en bestemt religiøs bevegelse; legitimiteten som Kirken søker nå for tiden, er mindre rettet mot et vitenskapelig nivå enn før.

III.VII. *Viktigheten av scientologisk teknologi*

Scientology er ikke så mye trodd som praktisert. Vendingen «gjøre Scientology» ble brukt flere ganger. I en tidligere serie intervjuer om temaet å definere hva Scientology er, la medlemmene vekt på *anvendelse* av teknologien. Under den nåværende intervjuerien avhang gyldighet av teknologiens anvendelighet.

Scientology ser ut til å være en praktisk religion.

III.VIII. *Henvisning til en religiøs tradisjon*

De utspurte snakket bare om religiøse tradisjoner for å påpeke manglene deres. Ingen nevnte forbindelsen mellom buddhisme og Scientology selv om den hevdes av L. Ron Hubbard. Han understreket fellespunktene deres, men beklaget buddhismens mangel på effektivitet i verden.

Denne utelatelsen ledsager utelatelsen av vitenskap. De trofaste søker ikke å legitimere sine overbevisninger ved å henvise til eksterne faktorer. Det de har stadfestet for seg selv, ser ut til å være tilstrekkelig. De føler ikke behovet for å understøtte sine overbevisninger overfor andre i teologiske termer, ei heller plassere seg selv i en tradisjon av religiøs tenkning, selv om L. Ron Hubbard oppfattet likheter mellom Scientology, buddhismen og ulike eldgamle visdomsreligioner.

Noen medlemmers legitimering av Scientology avviker litt fra offisielle dokumenter. «Vitenskapen basert på visshet» er heller en «vitenskap basert på vissheter», som bare aksepteres etter å ha blitt bekreftet av personlig erfaring. Det følger at tro er basert på sannsynlighet og står i forhold til stadiet som medlemmet har nådd på den åndelige skalaen. På den annen side aksepteres dogmatiske forsikringer med hensyn til bevegelsens teknologi. Vi har ikke å gjøre med tydelige bevis på sannheten som fører til en type atferd, som ved tilfeller av omvendelse i religioner med et dogme om frelse. I disse religionene ber troende fordi de aksepterer trosstrukturen som anbefaler bønn. Scientologen legger én visshet til en annen helt til han skaffer seg nok bevis på sannheten. En scientolog fortalte meg at han foretrakk å snakke om «kontinuerlig omvendelse».

Det later også til at troen deres er en *fides efficax*, siden de troende hevder at de i Scientology har funnet en måte å forstå samfunnet på og forandre både det og hele verden.

IV. *Konklusjoner*

Scientology har en religions kjennetegn. Den har en teologi, et sett av øvelser som gjør det mulig å nå den åndelige delen i alle mennesker, en «svært byråkratisert» kirkestruktur og religiøse riter. Flere forfattere før oss, selv de mest kritiske, har ikke tvilt på dens religiøse natur: Michel de Certeau, Roy Wallis, Bryan Wilson, Harriet Whitehead, Lonnie D. Kliever, Frank K. Flinn.

Vi finner følgende kjennetegn:

- (1) Den har teknikker som er beregnet på å utgjøre en vei mot frihet som «en sunn ånd i et sunt legeme». L. Ron Hubbard og scientologer driver rasjonaliseringen av det religiøse livet og dets instrumentalisering svært langt. Oftest har den med rette blitt sammenlignet med buddhismen. Noen har beskrevet det som en «teknologisk buddhisme». Andre har, på grunn av auditeringens (prestelig veiledning) systematiske karakter, sett en likhet med metodismen.
- (2) Den gjør det mulig for tilhengeren å få kosmiske, historiske og personlige hendelser til å gi mening; den tilbyr den troende overbevisningen om at han besitter løsningen på både sin egen frelse og gruppens; den setter personen i stand til å være årsak i livet sitt og ikke effekten av ytre årsaker.
- (3) L. Ron Hubbard er ikke en profet som hevdet en vei til frelse etter å ha fått en åpenbaring. Han stod frem som en åndelig forsker som gradvis utarbeidet en metode for frelse, en vei til «oppnåelse».
- (4) Den hviler på en personlig opplevelse, litt mystisk, som setter en i stand til å kontakte sin egen åndelige natur. Den innebærer en «religiøs virtuositet», det vil si et viktig selvengasjement, og er derfor ikke en religion med massetilbedelse.
- (5) Scientology har karakter av en «denne verden»-religion som minner om Sokka Gakkai, hvor ærlig oppnådd suksess i forretningslivet ses på som et tegn på positiv åndelig utvikling. Vi kan også trekke en parallell mellom etikken i Scientology og den i tradisjonell protestantisme. I det sistnevnte tilfellet vitner suksess i verdslige affærer om en nådetilstand, og i det første tilfellet er det den ytre manifestasjonen av personens arbeid med sin egen personlighet, av en personlig religiøs og moralsk kodeks i hovedsak bestående av psykologiske frigjøringsteknikker som befri individet åndelig, og anvendelsen av et veldig konkret moralsystem.
- (6) Den er ikke en sekt – den er ikke eksklusiv, og tilhengeren er ikke forpliktet til å gi avkall på sin tidligere religion, selv om de fleste utelukkende praktiserer Scientology.
- (7) Scientologykirkens religiøse karakter har vært hevdet siden tidlig i 1950-årene, i henhold til Church of Scientology Internationals brosjyre utgitt i 1994 i anledning dens 40-årsjubileum. Church of Scientology International, med hovedkontor

i Los Angeles, er beskrevet som moderkirken (slik den i Boston er for Kristen Vitenskap). Det finnes henvisninger til menighetsmedlemmene og det religiøse brorskapet, prestelige tjenester og kirketilknyttede veldedige arbeider. I de nylige intervjuene av scientologer som vi har foretatt, ble den religiøse dimensjonen dessuten vektlagt mer og mer. Ved at Scientology i stadig sterkere grad proklamerer sin religiøse natur, trekker den til seg folk som søker etter religion, mens den i sin begynnelse trakk til seg folk som søkte å løse personlige problemer. Etter hvert som Scientology utviklet seg, ble Dianetics integrert i utviklingen av helheten.

- (8) Scientology inneholder utopiske elementer: L. Ron Hubbard har unnfanget et utopisk prosjekt om «clearing av planeten», som ser for seg et samfunn fritt for sinnssykdom, kriminelle og krig, hvor den dyktige kan ha fremgang, ærlige vesener har rettigheter og mennesket er fritt til å heve seg til større høyder. Etikk, spontant anvendt (åpen bergsønsk moral), vil eliminere alt det gale i tilværelsen og vil styrkes ved at theta blir gjenvunnet. Verden bør bli bedre etter hvert som antallet scientologer vokser.
- (9) Scientology er født i en moderne kontekst. Fra denne konteksten får den visse elementer (teknisk funksjonalitet, en godt hevdet metodisk tilnærming, viktigheten av kommunikasjon, velvære, forståelse av organisering, personlig erfaring) som den har blandet med oldtidens spiritualistiske tradisjoner.

L. Ron Hubbard og scientologer utvider bruken av fornuftsinstrumenter slik at de tjener en mystisk vei, en forvandling av selvet og en forvandling av verden. Det er trolig av den grunn at den fremstår som unik blant religioner.

RÉGIS DERICQUEBOURG

22. september 1995

Om forfatteren

Régis Dericquebourg er professor i religionssosiologi ved Université de Lille III, Lille i Frankrike. Han innehar en grad i psykologi fra Université de Paris og doktorgrad i sosiologi fra Sorbonne-universitetet, og arbeider for øyeblikket ved National Center of Scientific Research.

Siden 1972 har professor Dericquebourg viet seg til studiet av minoritetsreligioner, et prosjekt han innledet ved å tilbringe tre år hos Jehovas vitner som observatør.